

Årsberetning 2022

Nævnet for Videnskabelig
Uredelighed rapporterer
om tilfælde af tvivlsom
forskningspraksis

Juli 2023

Udgivet af Nævnet for Videnskabelig Uredelighed
c/o Uddannelses- og Forskningsstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tel.: 7231 7800
ufs@ufm.dk
www.ufm.dk

Publikationen kan hentes på ufm.dk/publikationer

ISSN: 2596-9153

ISBN (elektronisk publikation): 978-87-94128-78-0

Årsberetning 2022

Nævnet for Videnskabelig Uredelighed
rapporterer om tilfælde af tvivlsom
forskningspraksis

Juli 2023

Indhold

1. Forord	5
2. Tilfælde af tvivlsom forskningspraksis behandlet på forskningsinstitutionerne i perioden 1. januar til 31. december 2022	6
2.1 Udtalelse af 24. januar 2022	6
2.2 Udtalelse af 27. januar 2022	6
2.3 Udtalelse af 27. januar 2022	7
2.4 Udtalelse af 23. marts 2022	7
2.5 Udtalelse af 11. april 2022	7
2.6 Udtalelse af 8. juni 2022	8
2.7 Udtalelse af 8. juni 2022	8
2.8 Udtalelse af 30. juni 2022	8
2.9 Udtalelse af 30. juni 2022	9
2.10 Udtalelse af 17. august 2022	9
2.11 Udtalelse behandlet i sommeren 2022	9
2.12 Udtalelse af 19. august 2022	10
2.13 Udtalelse af 14. september 2022	10
2.14 Udtalelse af 14. oktober 2022	10
2.15 Udtalelse af 26. oktober 2022	11
2.16 Udtalelse af 14. november 2022	11
2.17 Udtalelse af 21. november 2022	12

1. Forord

Nævnet for Videnskabelig Uredelighed afgiver hermed beretning, der i henhold til § 22, 1. pkt., i lov nr. 383 af 26. april 2017 om videnskabelig uredelighed m.v. (loven) vedrører forskningsinstitutionernes behandling af tilfælde af tvivlsom forskningspraksis. Denne beretning omfatter perioden 1. januar til 31. december 2022.

Beretningen er udarbejdet på grundlag af den enkelte forskningsinstitutions årlige af-rapportering til nævnet, jf. lovens § 22, 2. pkt. Nævnet foretager i den forbindelse ikke *en monitorering eller overinstansbedømmelse i forhold til de konkrete tilfælde*, jf. bemærk-ningerne til lov om videnskabelig uredelighed m.v., afsnit 3.7.3.

De afrapporterede tilfælde af tvivlsom forskningspraksis er søgt anonymiserede, såle-des at tilfældene ikke umiddelbart kan henføres til den forskningsinstitution, der har be-handlet den enkelte sag. Nævnets sekretariat har drøftet med forskningsinstitutionerne, hvordan afrapporteringen mest hensigtsmæssigt gennemføres, og redegørelserne for de i afsnit 2 nævnte sager er baseret på den skete afrapportering uden nærmere redige-ring.

I perioden 1. januar til 31. december 2022 har forskningsinstitutionerne afrapporteret i alt 17 tilfælde af tvivlsom forskningspraksis:

- 1 sag vedrører bedømmelse ved besættelse af videnskabelig stilling
- 1 sag vedrører anmodning om genoptagelse af sag behandlet i Praksisudvalget
- 1 sag vedrører forfalskning
- 1 sag vedrører forfatterskab eller selvplagiering
- 1 sag vedrører medforfatterskab
- 3 sager vedrører anvendte metoder m.v.
- 8 sager vedrører selvplagiering eller plagiering
- 1 sag vedrører håndtering af forskningsdata

Af de 17 sager har to sager tidligere været behandlet af nævnet og er i henhold til lo-vens § 17 af nævnet oversendt til den relevante forskningsinstitution med henblik på vurdering af, om der forelå tvivlsom forskningspraksis.

Efter indholdet af de afrapporterede sager fra én forskningsinstitution, se nedenfor i af-snit 2.8, 2.9, 2.15, finder nævnet anledning til at fremhæve, at det følger af lovens ordlyd, se navnlig § 4, stk. 1, og lovens bemærkninger, at kompetencen til at afgøre spørgsmål om videnskabelig uredelighed henhører under nævnet. Lovens ordning indebærer, at en forskningsinstitution ikke kan afgøre, om der i en sag foreligger videnskabelig uredelig-hed, herunder plagiering, og en forskningsinstitution kan derfor heller ikke afgøre, om en plagiering kun har haft ringe betydning, jf. § 3, stk. 2, nr. 1.

København, juli 2023

Jens Hartig Danielsen
Landsdommer, dr.jur., ph.d.
Formand for Nævnet for Videnskabelig Uredelighed

2. Tilfælde af tvivlsom forskningspraksis behandlet på forskningsinstitutionerne i perioden 1. januar til 31. december 2022

I perioden fra 1. januar til 31. december 2022 har forskningsinstitutionerne i alt afrapporteret 17 tilfælde af tvivlsom forskningspraksis.

2.1 Udtalelse af 24. januar 2022

Bedømmelse ved besættelse af videnskabelig stilling

Sagen drejede sig om kvaliteten af en bedømmelse udarbejdet af et bedømmelsesudvalg i forbindelse med besættelse af et lektorat. Sagen var behandlet af praksisudvalget i 2021 og blev søgt genoptaget i 2022. Praksisudvalget fandt atter, at en bedømmelse, der sker som led i en administrativ ansættelsesprocedure, ikke kunne siges at vedrøre forskning i henhold til universitetets regler for praksisudvalget og anførte, at dette er en grundlæggende betingelse for, at der kan foreligge *tvivlsom forskningspraksis*, og at sagen dermed falder indenfor udvalgets kompetence. Praksisudvalget fandt således igen, at sagen faldt udenfor dets kompetence og afviste på denne baggrund at foretage en realitetsbehandling af sagen.

2.2 Udtalelse af 27. januar 2022

Anmodning om genoptagelse af sag behandlet i praksisudvalget

Sagen vedrørte en anmodning om genoptagelse af en sag behandlet i praksisudvalget i 2020, og som praksisudvalget i 2021 havde afvist at genoptage. Påstanden var atter, at praksisudvalget skulle have fejlførtolket sagens faktiske omstændigheder. Praksisudvalget fandt, at der ikke var fremkommet *nye væsentlige oplysninger*, ligesom der heller ikke i øvrigt sås at foreligge *særlige omstændigheder*, der kunne begrunde en

genoptagelse efter universitetets regler for praksisudvalget. Endvidere fandt udvalget ved fornyet genlæsning af sagens akter ikke belæg for, at praksisudvalget skulle have misforstået sagens faktiske omstændigheder. Praksisudvalget fandt således fortsat ikke grundlag for en genoptagelse af sagen.

2.3 Udtalelse af 27. januar 2022

Forfalskning

Nævnet for Videnskabelig Uredelighed havde i sin sag 2021-06 ikke fundet, at anmeldte ved indgivelse af forskningsansøgninger i 2017, som var baseret på forskning, der i 2019 var rejst kritik af, havde gjort sig skyldig i forfalskning, og nævnet havde derfor fundet, at der ikke forelå videnskabelig uredelighed. Praksisudvalget fandt det på samme vis ved sin behandling af sagen, at det ikke uden for enhver rimelig tvivl var godtgjort, at anmeldte på et tidligere tidspunkt end december 2019 måtte have haft kendskab til fejlen og dens ganske afgørende betydning for det publicerede forskningsresultat. Udvalget fandt endvidere, at manglende oplysning i forskningsansøgninger om, at der er rejst faglig kritik af en artikel eller forskning, som ansøgningen bygger på, ikke i sig selv er udtryk for tvivlsom forskningspraksis. Sammenfattende fandt praksisudvalget således ikke grundlag for at konkludere, at der i sagen var udvist tvivlsom forskningspraksis.

2.4 Udtalelse af 23. marts 2022

Forfatterskab/selvplagiering

Sagen omhandlede en praksis i forbindelse med studerendes specialeskrivning, hvor vejlederen bidrog aktivt i skriveprocessen under specialeforløbet, og hvor vejlederen og den eller de studerende efterfølgende i fællesskab udgav specialerne som artikler i let omskrevet form. Sagen rejste spørgsmål af både undervisnings-, eksamens- og forskningsmæssig karakter, herunder forfatterskab og selvplagiering. Det var alene de sidste spørgsmål, der faldt under praksisudvalgets kompetence og blev behandlet af udvalget. Udvalget fandt, at der forelå en åbenbar diskrepans, når to i alt væsentligt identiske arbejder kunne fremlægges med så forskellige forfatterangivelser. Specialerne angav alene den eller de studerende som forfatter(e), mens artiklerne havde vejlederen som førsteforfatter og dernæst den eller de studerende samt en eller flere yderligere medforfattere. Der var fremlagt medforfattererklæringer, som begrundede artiklernes forfatterskab, og praksisudvalget fandt dermed ikke grundlag for at betegne den bedrevne forskningspraksis i forbindelse med publicering af artiklerne som tvivlsom. Udvalget henledte i stedet universitetsledelsens opmærksomhed på, at sagen kunne give anledning til overvejelser af studie- og eksamensmæssig karakter.

2.5 Udtalelse af 11. april 2022

Metode, forskningskvalitet og oplysninger i forskningsansøgninger

Sagen vedrørte en videnskabelig rapport. Anmelder gjorde gældende, at selve rapporten såvel som den forudgående proces (ansøgningen om midler) og den efterfølgende

proces (aktindsigt og manglende vilje til at udlevere rådata) på en række områder brød med alment anerkendte standarder for ansvarlig forskningspraksis, herunder om *ærlighed, gennemsigtighed og ansvarlighed*. Udvalget bemærkede vedrørende åbenhed, at de indklagede havde erklæret sig enige i det ønskelige i at deklarerer, hvem der havde deltaget i projektet, og at dette ville ske i en kommende revideret udgave af rapporten. Udvalget fandt, at dette ikke i sig selv var udtryk for tvivlsom forskningspraksis. Anklagen om brug af *proforma-deltagere* (deltagere nævnt i ansøgningen, som endte med ikke at deltage i det faktiske projekt) i forbindelse med ansøgning om fondsstøtte fandt praksisudvalget ubegrundet, idet der var tilfredsstillende redegjort for proceduren. Praksisudvalget fandt overordnet set, at sagen afspejlede en faglig uenighed, der knyttede sig til et politisk omdiskuteret tema, og som vedrørte den valgte forskningsmetode og metodebeskrivelse. Sammenfattende fandt praksisudvalget, at der i forbindelse med forskningsprojektet ikke var udvist *tvivlsom forskningspraksis* i lovens eller regelsættets forstand.

2.6 Udtalelse af 8. juni 2022

Selvplagiering

Sagen omhandlede selvplagiering i en ph.d.-afhandling indleveret til bedømmelse. Genigelserne havde et ikke uvæsentligt omfang og praksisudvalget fandt, at de angivne referencer ikke på tilstrækkelig vis tydeliggjorde, at der forelå tekstsammenfald i det omfang, som det var tilfældet. Praksisudvalget fandt, at der skulle have været refereret til gengivelserne ved markering med anførselstegn, kursivering eller ved anden tydelig angivelse af, at der var tale om gengivelse fra kilden. Praksisudvalget udtalte, at sagen udgjorde et tilfælde af tvivlsom forskningspraksis.

2.7 Udtalelse af 8. juni 2022

Selvplagiering

Sagen omhandlede selvplagiering i en ph.d.-afhandling indleveret til bedømmelse. Afhandlingen indeholdt flere overlap med indklagedes eget tidligere arbejde uden tydelig angivelse af, at der var tale om gengivelse fra kilderne. Praksisudvalget fandt, at gengivelserne havde et ikke uvæsentligt omfang, og ikke var uden betydning. Der skulle derfor have været refereret til gengivelserne ved markering med anførselstegn, kursivering eller ved anden tydelig angivelse af, at der var tale om gengivelse fra kilden. Praksisudvalget udtalte, at sagen udgjorde et tilfælde af tvivlsom forskningspraksis.

2.8 Udtalelse af 30. juni 2022

Plagiering

Anmelder ønskede praksisudvalgets stillingtagen til, om den indklagede havde udvist tvivlsom forskningspraksis ved at have plagieret i alt 10 gange i sin ph.d.-afhandling på baggrund af en rapport udarbejdet af fakultetets Udvalg for Tekstlighedsscreening. Indklagede beklagede forholdene.

Praksisudvalget fandt, at indklagede havde udvist tvivlsom forskningspraksis i otte tilfælde ved at have foretaget plagiering i sin ph.d.-afhandling og dermed også havde brudt gældende kodekser for god videnskabelig praksis. Praksisudvalget lagde vægt på, at de pågældende otte plagiattilfælde i antal og omfang havde ringe men ikke ubetydelig betydning for den begåede forskning. Praksisudvalget var uenig med Udvalget for Tekstlighedsscreenings vurdering af to af tilfældene af tekstlighed, hvor praksisudvalget vurderede, at tilfældene ikke udgjorde plagiering, idet praksisudvalget fandt, at der var citeret tilstrækkeligt til de relevante kilder.

2.9 Udtalelse af 30. juni 2022

Plagiering

Anmelder ønskede praksisudvalgets stillingtagen til, om den indklagede havde udvist tvivlsom forskningspraksis ved at have plagieret 14 gange i sin ph.d.-afhandling på baggrund af en rapport udarbejdet af fakultetets Udvalg for Tekstlighedsscreening. Indklagede beklagede forholdene.

Praksisudvalget fandt, at indklagede havde udvist tvivlsom forskningspraksis i 14 tilfælde ved at have foretaget plagiering i sin ph.d.-afhandling og dermed også have brudt gældende kodekser for god videnskabelig praksis. Praksisudvalget lagde vægt på, at de 14 tilfælde i antal og omfang havde ringe men ikke ubetydelig betydning for den begåede forskning.

2.10 Udtalelse af 17. august 2022

Selvplagiering og plagiering

Sagen omhandlede selvplagiering og plagiering i en ph.d.-afhandling indleveret til bedømmelse. Afhandlingen indeholdt flere overlap med indklagedes eget tidligere arbejde samt eksterne kilder, uden angivelse af, at der var tale om gengivelse fra kilderne. Praksisudvalget konstaterede, at der er pligt til at oversende sagen til behandling ved Nævnet for Videnskabelig Uredelighed, såfremt udvalget vurderede, at der var begrundet mistanke om videnskabelig uredelighed. På baggrund af anmeldelsen og indklagedes høringssvar fandt udvalget, at der ikke var begrundet mistanke om videnskabelig uredelighed. Afhandlingens overlap med indklagedes eget arbejde havde et ikke uvæsentligt omfang og var ikke uden betydning, og udgjorde dermed tilfælde, der efter deres art var egnede til at udgøre selvplagiering. Der skulle have været refereret til gengivelserne ved tydelig angivelse af, at der var tale om gengivelse fra kilden. Praksisudvalget udtalte, at sagen udgjorde et tilfælde af tvivlsom forskningspraksis.

2.11 Udtalelse behandlet i sommeren 2022

Medforfatterskab

Yngre forsker blev peer reviewer på en artikel, der viste sig at være skrevet af en ældre fastansat forsker ved et universitet. Artiklen byggede 50 % på en fælles ansøgning,

som den yngre forsker havde skrevet hovedparten af, uden at denne blev spurgt eller tilbudt medforfatterskab.

Forskningsinstitutionen, særligt institutionens ombudsmand for forskningsintegritet, anbefalede i første omgang kontakt til den ældre forsker, med forslag om a) medforfatterskab, b) aftaler om ejerskab, og forfatterskabspolitik i fremtidigt samarbejde.

Sagen blev løst i mindelighed baseret på ovenstående forslag.

2.12 Udtalelse af 19. august 2022

Metoden "autoetnografi"

Anmelder klagede over anvendelse af metoden *autoetnografi* i forbindelse med en artikel, som anmelder mente, beviste videnskabelig uredelighed, subsidiært tvivlsom forskningspraksis. Forud for institutionens forskningsetiske udvalgs behandling af klagen blev klageskriftet sendt til Nævnet for Videnskabelig Uredelighed for afklaring af kompetence. Nævnet afviste at realitetsbehandle klagen (se nævnets afgørelse i sag 2022-04), da nævnet vurderede, at der ikke var tale om videnskabelig uredelighed. Klagen overgik herefter til behandling hos forskningsinstitutionens forskningsetiske udvalg, som behandlede klagen efter reglerne om tvivlsom forskningspraksis. Det forskningsetiske udvalg fandt, at metoden var bredt anvendt og anerkendt inden for mange videnskabelige områder. Anmeldte havde derfor ikke udvist tvivlsom forskningspraksis, da det videnskabelige produkt levede op til både principper og standarder i Det Danske Kodeks for Integritet i Forskning. Udvalget fandt derfor klagen åbenlys grundløs.

2.13 Udtalelse af 14. september 2022

Selvplagiering

Sagen omhandlede selvplagiering i en ph.d.-afhandling indleveret til bedømmelse. Afhandlingen indeholdt flere overlap med indklagedes tidligere arbejder uden tydelig angivelse af, at der var tale om gengivelse fra kilderne. De pågældende overlap var mellem afhandlingens sammenfatning og artikler, som beskrev protokollen. Protokollen var godkendt af den etiske komité. Praksisudvalget fandt, at det havde været mere transparent, hvis indklagede havde angivet gengivelserne fra kilden ved tydelig markering. Praksisudvalget fandt imidlertid, at protokollen var korrekt beskrevet og fremgik tydeligt i sammenfatningen, og at indklagede beskrev sit eget kliniske forsøg. Derfor var de manglende henvisninger mindre væsentlige. Praksisudvalget udtalte, at sagen ikke udgjorde et tilfælde af tvivlsom forskningspraksis.

2.14 Udtalelse af 14. oktober 2022

Håndtering af forskningsdata

Anmelder ønskede praksisudvalgets stillingtagen til, om den indklagede havde udvist tvivlsom forskningspraksis ved i strid med Den Danske Kodeks for Integritet i Forskning

at have undladt sikringen af en kopi af et forskningsdatasæt, som var indgået i indklagedes ph.d.-afhandling, efter afslutningen af ph.d.-forløbet.

Praksisudvalget afviste anmeldelsen og udtalte, at fordi det ikke var aftalt, at forskningsinstitutionen kunne råde over datasættet, som var ejet af den eksterne part for ph.d.-forløbet, måtte praksisudvalget lægge til grund, at den manglende rådighed over datasættet, ikke kunne lægges den indklagede til last, og at indklagede derfor heller ikke kunne siges at have udvist tvivlsom forskningspraksis.

2.15 Udtalelse af 26. oktober 2022

Plagiering

Anmelder ønskede praksisudvalgets stillingtagen til, om den indklagede havde udvist tvivlsom forskningspraksis ved at have plagieret i alt 15 gange i sin ph.d.-afhandling. Indklagede beklagede forholdene.

Praksisudvalget fandt, at indklagede havde udvist tvivlsom forskningspraksis i ni tilfælde ved at have foretaget plagiering i sin ph.d.-afhandling og dermed også have brudt gældende kodekser for god videnskabelig praksis. Praksisudvalget lagde vægt på, at de pågældende ni tilfælde af plagiat i antal og omfang havde ringe men ikke ubetydelig betydning for den begåede forskning. Praksisudvalget var uenig med Udvalget for Tekstlighedsscreenings vurdering af seks af tilfældene af tekstlighed, hvor praksisudvalget vurderede, at tilfældene ikke udgjorde plagiering, idet praksisudvalget fandt, at der var citeret tilstrækkeligt til de relevante kilder.

2.16 Udtalelse af 14. november 2022

Plagiering

Anmelder ønskede praksisudvalgets stillingtagen til, om den indklagede havde udvist videnskabelig uredelighed og tilfælde af tvivlsom forskningspraksis ved i sin doktordisputats fra 2015 at have anvendt en særlig parafraserende metode ved kreditering og henvisninger til andres og egne videnskabelige produkter. Anmeldelsen blev foretaget på baggrund af en nærmere undersøgelse af tekstlighedstilfælde i disputatsen, hvor de identificerede tilfælde blev inddelt i en række kategorier. Indklagede afviste at have handlet uredeligt eller begået tvivlsom forskningspraksis. Praksisudvalget fandt, at indklagede ikke havde handlet videnskabeligt uredeligt. Praksisudvalget vurderede, at indklagede i tilstrækkelig grad havde markeret, at der var tale om gengivelse af indhold fra andre kilder, og at det således ikke fremstod som om, at indklagede i de undersøgte tekstlighedstilfælde havde tilegnet sig andres ideer, processer, resultater, tekst uden retmæssig kreditering.

Praksisudvalget fandt endvidere ikke grundlag for at undersøge om metoden for kildekrediteringerne herunder krediteringer til egne videnskabelige produkter kunne udgøre tilfælde af tvivlsom forskningspraksis, fordi praksisudvalget ikke fandt grundlag for at tilsidesætte den femårs-frist, som praksisudvalget har fastsat for sagernes behandling. Der forelå en ikke ubetydelig overskridelse af den af praksisudvalget fastsatte frist for

indgivelse af klager om tvivlsom forskningspraksis, og de kritisable forhold ville med stor sandsynlighed i givet fald blive anset som mindre alvorlige.

Som led i sin behandling af sagen vurderede praksisudvalgets bl.a. et synspunkt, som den indklagede havde fremført til støtte for sin brug af den parafraserende metode, nemlig at indklagede derved ville nå en bredere læserkreds. Praksisudvalget fandt, at dette hensyn sagtens kunne forenes med en mere flittig brug af citationstegn end sket i afhandlingen. I den forbindelse bemærkede praksisudvalget, at det kunne være vanskeligt at fastslå denne grænse, og det tilmed kunne tænkes, den akademiske praksis på dette område inden for forskellige humanistiske fagområder har ændret sig over tid. Dermed kunne det ikke udelukkes, at kravene hertil ville være strengere i dag, end da indklagede indleverede sin disputats til bedømmelse.

2.17 Udtalelse af 21. november 2022

Ærlighed, gennemsigtighed og pålidelighed i relation til datagrundlag

Sagen vedrørte en videnskabelig rapport udarbejdet som et led i myndighedsbetjening. Datagrundlag, metode og beregningsmodeller var stillet til rådighed af opdragsgiver. Anmelder gjorde gældende, at datagrundlaget var usikkert, og at beregningerne dermed ligeledes måtte være behæftet med usikkerhed, og at dette måtte konstituere tvivlsom forskningspraksis.

Praksisudvalget fandt, at den anvendte metode og det anvendte datagrundlag var lagt åbent frem på en måde, som gav fagfæller og andre interessenter mulighed for at vurdere brugbarheden og holdbarheden af grundlaget og eventuelt fremkomme med faglig kritik. Udvalget lagde vægt på, at indsamling og anvendelse af data i rapporten havde skullet følge angivne retningslinjer, at der var anvendt data fra den ansvarlige myndighed på området, at man efter det oplyste ikke havde kendskab til eksistensen af andre og bedre dokumenterede data, og at man i et tilknyttet notat til myndigheden havde gjort opmærksom på usikkerheder i datagrundlaget.

Selv om praksisudvalget fandt, at usikkerhederne i det benyttede datamateriale med fordel kunne have været trukket klarere frem i selve rapporten, var der ikke tale om undertrykkelse eller udeladelse af eksisterende bedre data. Efter praksisudvalgets opfattelse levede rapporten fuldt op til kravene om *ærlighed* og *gennemsigtighed*, hvorfor der alene kunne rejses tvivl om, hvorvidt der i tilstrækkelig grad var udvist *ansvarlighed* i relation til gennemførelsen af projektet. Her fandt praksisudvalget, at man i forsvarligt omfang havde diskuteret datagrundlagets og dermed resultaternes pålidelighed. Praksisudvalget fandt derfor ikke grundlag for at kvalificere forholdet som *tvivlsom forskningspraksis*.